

Posmrtná spomienka



Dňa 26. novembra 1975 odovzdal svoju šlachetnú dušu Stvoriteľovi brat Andrej CEKAN, pravoslávny kurátor zo Sabinova, vo veku 65 rokov. Nebohý brat Andrej pochádzal z Hanigoviec, ale takmer celý svoj život prežil v Sabinove. V mladosti pracoval ako robotník na sabinovskej pľe, potom pracoval ako školník a pred odchodom do dôchodku

bol strážnikom v sabinovskej konzervárni. I pri svojich zamestnaniach si vždy našiel čas pre pravoslávny chrám, kde rád chodil na bohoslužby, a nielen to, ale keď bolo treba, sám urobil niektoré opravy a údržbu v chráme, ako napr. v r. 1966 dal do poriadku vnútornú omietku a obnovil olejový náter. **Nebohý brat Andrej bol kurátorom pri pravoslávnom chráme od r. 1958 až do svojej smrti.** Pohrebné obrady vykonal d. o. prot. Ján Jacoš, správca pravoslávnej farnosti v Sabinove a d. o. prot. Roman Ferenc z Prešova dňa 29. XI. 1975.

Prosíme Pána Boha, aby mu za jeho veľkú lásku k chrámu a za jeho prácu, ktorú v prospech tohto chrámu vykonal, daroval veniec života večného.

Vičnaja pamjať!

ZO SVETA

● **GRÉCKO:** Dňa 7. 2. 1976 boli letecky prenesené ostatky sv. Cyrila z Carihradu do Solúna. Ako vieme, mesto Solún je rodným mestom sv. Cyrila a Metoda. Sv. ostatky prinie-

sol z poverenia jeho Sv. patriarchu konštantínopolského Dimitriosa Vysokopreosviatený metropolita chalcedónsky Meliton, ktorý odslúžil sv. liturgiu v chráme sv. Dimitrija, kde sú sv. ostatky dočasne uložené.

Budúce číslo vyjde 2. augusta 1976

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Duklianske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povoľené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.

Číslo indexu 49 442

† ODKAZ SV. CYRILA A METODA

ROČ. XII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 7/1976



Detská príloha nášho Odkazu

V minulom čísle sme skončili rozprávanie o Písme svätom Starého zákona. Verím, že ste si všetko dobre prečítali a preto budete rady čítať i ďalšie články o Starom zákone, ktoré budeme v našom časopise uverejňovať.

My na našej stránke dnes budeme pokračovať o Novom zákone, ktorý obsahuje 27 kníh.

Prvé štyri knihy sú evanjeliá, a to: Evanjelium sv. Matúša, sv. Marka, sv. Lukáša a sv. Jána. V evanjeliách sa opisuje príchod Isusa Christa na tento svet, Jeho život, učenie, práca a utrpenie, ako aj to, čo urobil pre spasenie ľudí. Slovo „evanjelium“ je grécke a znamená blahú zvesť, pretože učenie Isusa Christa, zmierenie ľudí s Bohom a večná blaženosť je niečo, nad čo niet blaženejšieho. Prvé tri evanjeliá boli napísané od roku 50 do roku 70. Evanjelium sv. Jána bolo napísané okolo roku 90 po Christovom narodení.

Dalej nasledujú Skutky apoštolské, kde sa píše o zoslaní svätého Ducha na apoštolov, o práci apoštolov pri šírení kresťanskej viery, o utrpení, ktoré museli apoštoli znášať za túto svoju činnosť, o prvých dvoch kresťanských mučeníkoch, sv. Štefanovi a sv. Jakubovi, o sneme apoštolskom a o živote prvých kresťanov. Táto kniha bola napísaná okolo roku 64.

Nasleduje 14 epištôl, listov svätého apoštola Pavla, a to: 6. (v poradí kníh Nového zákona) k Rimanom, 7. I. ku Korintanom, 8. II. ku Korintanom, 9. ku Galatským, 10. k Efezským, 11. k Filipiiským, 12. ku Kolosenským, 13. I. k Solúnskym, 14. II. k Solúnskym, 15. I. k Timotejovi, 16. II. k Timotejovi, 17. k Titovi, 18. k Filemonovi a 19. k Židom. Tieto epištoly, čiže listy sv. apoštola Pavla sú listy, ktoré sv. apoštoli napísali rôznym cirkevným obciam, najmä tým, ktoré sami založili. V svojich listoch vysvetľujú apoštoli novým veriacim kresťanskú vieru a ukazujú ľuďom, ako majú podľa viery zariadiť si svoj osobný život i život v cirkevných obciach.

Dalej ide sedem listov iných apoštolov, a to v poradí kniha 20. list sv. Jakuba, 21. I. list sv. Petra, 22. II. list sv. Petra, 23. I. list sv. Jána, 24. II. list sv. Jána, 25. III. list sv. Jána a 26. list sv. Júdu. Dvadsať siedma je kniha Apokalypsis, čiže Zjavenie sv. ap. Jána, kde sa opisujú tajomné videnia, ktoré videl sv. apoštol Ján o budúcnosti cirkvi, o pôsobení odporcu Christovho čiže antichrista a o jeho porážke, ako aj o konci sveta.

Keďže nastal čas prázdnin, rádím vám ako každý rok: nezabúdajte pri letných radovánkach ani na dušu! Každému osoží, ak si hocí len jeden verš denne z Písma svätého prečíta a myšlienkou sa bude zaoberať. Prajem vám všetko najlepšie

vaša teta Helena



Veľkí apoštoli

Všetky piesne z večierne a z rannej bohoslužby petropavlovskej ospevujú skutočnosť veľkej apoštolskej, hoci namáhavej, ale dobrej a statočnej práce, ktorú venovali cirkvi Christovej a hlásaniu božského učenia Spasiteľovho. Apoštol Šimon bol neskôr nazvaný Petrom za svoju vieru v Syna Božieho, ktorá mala byť pevná ako skala. Bol vekom najstarší z apoštolov a medzi prvými galilejskými rybármi pozvaný priamo Isusom Christom spolu so svojím bratom Andrejom. Obaja počúvli výzvu Pána: „Poďte za mnou a urobím vás rybármi ľudí“ (Mat. 4, 19).

Apoštol Peter síce vynikal horúcou vierou v Pána, ale tiež často Ho sklamal. V Jeho najťažších okamihoch pred židovskou veľradou vyhlasuje, že Ho nepozná. V tej chvíli sa ponáša na apoštola Judáša s tým rozdielom, že svoj čin ihneď veľmi oľutoval (Mat. 26, 75). Až po svojom zmŕtvychvstaní uvádza ho božský Spasiteľ opäť do apoštolstva trikrát zopakovanou otázkou či Ho miluje, lebo trikrát Ho Peter zaprel. V pamätný deň

letníc, keď si Židia pripomínali obdarovanie desatorom na hore Sinaj päťdesiateho dňa po východe z Egypta — boli všetci apoštolí spolu na jednom mieste a všetci boli naplnení Duchom svätým a hovorili rôznymi jazykmi, ako im svätý Duch dal hovoriť. (Skut. 2, 1—4). Rovnakou mierou boli Bohom obdarení, rovnako pracovali a robili všetko podľa možností pre známosť evanjeliovej zvesti.

Apoštol Pavel (prv Saul) bol k apoštolskej práci pozvaný tiež samým Isusom Christom, avšak za iných okolností. Saul ako vzdelaný farizej sa veľmi zastával Mojžišovho zákona a kresťanov prenasledoval v Jeruzaleme a okolí a chcel ďalej až v Damasku, aby všetkých vyznavačov Isusa Christa priviedol v putách do Jeruzalema. Nestalo sa tak, ale zo Saula sa stal Pavel zvláštnym zásahom Božím, takže i Saulovi sprievodcovia užasli a boli ohromení. Z otázok a odpovedí: „Saul, Saul, prečo ma prenasleduješ?“ — „Kto si, Pane?“ — „Ja som Isus, ktorého ty prenasleduješ“. — „Čo chceš, Pane, aby som učinil?“ — „Vstaň a chod' do mesta a povedia ti, čo máš robiť“, (Skut. 9, 1—9), nastáva u Saula vnútorná premena (žiadny prelud) a z tvrdého nepriateľa kresťanov sa stáva horlivý hlásateľ učenia Christovho. O tom svedčí celá kniha „Skutkov apoštolských“ a sám apoštol Pavel vo svojich epištolách.

Pravoslávna cirkev oslavuje pamiatku Petra a Pavla 29. júna — 12. júla podľa st. štýlu snáď preto, že obaja apoštolí zomreli toho dňa v Ríme mučeníckou smrťou. (Peter podľa podania ukrižovaním hlavou dole — Pavel štatím mečom). Oslavnými piesňami pri bohoslužbách spomína cirkev všetky mučenia a prenasledovania apoštola Pavla. Čo to bolo za útrapy, námahu, choroby, noci bez spánku, hladu a smädu, utrpenia v zime, útek v koši i bičovanie, kameňovanie i ponižovanie, potopenie do morských hĺbín či stroskotanie lode. To všetko vytrpel za Christa, aby iných pre Neho získal. Iná cirkevná pieseň uvádza, že „deň radostného sviatku zažiaril končinám sveta a zbožná spomienka múdrych a najpoprednejších apoštolov Petra a Pavla. I mesto Rím sa raduje a jasá v piesňach“.

A tak ako nebesia „rozprávajú slávu Božiu a diela rúk jeho hlása obloha“, ako hovorí predspev k čítaniu Písma svätého (prokimen sviatku oboch apoštolov), tak „po celej zemi znie hlas ich a až na kraj sveta slová ich“ (Žalm 18, 2, 5). Tieto slová žalmu opakuje svätý apoštol Pavel v svojom liste k Rimanom (10, 18) a sú pre nás jednoznačné. Obloha, ktorú učinil Boh, hovorí o sláve Božej. Kázeň apoštolov — blahá zvesť — ktorá hovorí o spáse ľudí Vykupiteľom Isusom Christom, pre-

nikla do celého sveta. Dnes už niet na svete národa, ktorý by nič nevedel o evanjeliu, o Biblii, o Spasiteľovi Isusu Christovi. Je to zásluha všetkých apoštolov. A keď naša cirkevná pieseň sa pýta, „akými chválospevmi oslávime sv. Petra a Pavla,“ odpovieme si vo svojich srdciach: piesňami našej apoštolskej pravoslávnej cirkvi Christovej a takým životom a prácou, ako jej oslavovaní najpoprednejší apoštolí.

-AL-



Postoj pravoslávnej cirkvi k boju za mier

V prvotnej kresťanskej cirkvi, keď sa kresťania schádzali k svätej Eucharistii, vyznávali vieru v Spasiteľa Isusa Christa a pred svätým prijímaním si dávali vzájomný bozk lásky a pokoja. V našej liturgii do dnešného dňa je zachovaný tento bozk mieru a lásky, keď okolo prestolu spoluslúžia viacerí duchovní. Keď zaznejú slová: „**Vozľubim druh druhu, da jedinomysliem ispovimy**“, prítomní duchovní sa navzájom pozdravujú slovami: „**Christos posredi nás**“, čiže Christos uprostred nás. A odpoveď znie: „**Da jest i budet**“, t. j. nech je a bude! Tak isto je zvykom zdravieť sa tým istým pozdravom v čase, keď kňaz alebo biskup predkladá veriacim k bozkaniu svätý kríž. A tento moment nebol len liturgickou záležitosťou, lebo život prvotnej cirkvi mal akoby liturgickú povahu vo všetkých svojich prejavoch. Apoštol Lukáš píše: „**Zotrvali potom na vyučovaní apoštolov, vo spoločnom nažívaní, pri lámaní chleba a na modlitbách...** Všetci veriaci ostávali pospolu a všetky veci mali spoločné. Predávali svoje pozemky a svoj majetok a rozdeľovali ho medzi všetkých, kto ako potreboval. Zotrvali tiež deň po deň jedinomyselne v chráme, po domoch lámali chlieb, s radosťou a úprimným srdcom prijímali pokrm, chválili Boha a boli milí všetkému ľudu“ (Sk 2, 42—47, tiež 4, 32—34).

Dnes, keď aj kresťanstvo prežilo toľko otrasných chvíľ a ťažkostí, už si ani v plnej miere nevieme predstaviť hlboký obsah, aký tento bozk zmierenia a lásky a tento pozdrav vyjadrovali

v prvotnej kresťanskej spoločnosti, v prvotnej cirkvi. Bola to doba otrokárskeho poriadku, kde na jednej strane stál slobodný a na druhej strane otrok, bytosť, ktorej boli upierané takmer všetky ľudské práva. Kresťanstvo prinieslo do tejto spoločnosti nové vzťahy. Tu okolo eucharistického Christa v zhromaždení kresťanov prvýkrát na svete bol zlomený rozdiel medzi kresťanom otrokom a kresťanom z privilegovaných vrstiev vtedajšej spoločnosti. O tejto veci apoštol Pavel so všetkou rozhodnosťou prehlásil, že teraz už niet Žida ani pohana, niet otroka ani slobodného, niet mužského pohlavia ani ženského, lebo všetci veriaci v Christa sú si navzájom bratia. V tejto spoločnosti každý človek ako človek má rovnakú hodnotu, a to aj napriek tomu, že i v cirkvi boli rozličné dary a služby. Tu Isus Christos oslobodzuje poníženého a zotročeného človeka a povoláva ho k vyššej a slobodnejšej ľudskosti (Gal. 3, 28). V apoštolskej cirkvi pevná a hlboká viera viedla zámožných ľudí k tomu, aby predávali svoje majetky a získanú sumu predkladali k nohám apoštolov v prospech celej spoločnosti, aby sa všetci rovnako najedli, obliekli a pomohli si. Z vnútornej požiadavky osobnej viery kresťana a z eucharistického spoločenstva cirkvi prelomila sa do nespravodlivého sociálneho poriadku tejto doby nová, silná a oslobodzujúca zvesť. Pravda, cirkev nechcela robiť revolúciu, ale zvnútra podlomila pohanský spoločenský otrokársky poriadok. A nemohlo sa stať, aby tieto idey nenašli živnú pôdu v srdciach mnohých unavených a ťažko pracujúcich. Právé uzmiernenie v Christu a pravý pokoj medzi Christovými služobníkmi vždy nutne presahuje rámec cirkevného spoločenstva, rámec cirkevnej obce.

Aj dnes si cirkev plne uvedomuje, že ak chce byť naozaj vernou služobníčkou živého Pána nášho Isusa Christa, ktorý nás svojou obetou na hore Golgote uzmiernil s nebeským Otcom, musí zodpovedne pokračovať v tejto vnútornej misii lásky a pokoja, misii mieru na celom svete. Cirkev má plniť túto misiu v každej dobe, teda aj v dnešných podmienkach života, v nových spoločenských súvislostiach, a to najmä tam, kde ešte existujú také spoločenské vzťahy a pomery, ktoré upierajú človeku jeho základné ľudské práva. Slová: kolonializmus, vykoisťovanie a pod. ešte nepatria minulosti, ale vyjadrujú často kruté skutočnosti. Cirkev nikdy nežila neangažovane, izolovane, kam by nedolažila bolesť a úzkosť každodenného života človeka, jednotlivca i celých skupín ľudí. Pravoslávna cirkev vždy bola na strane ponížených a trpiacich, prenasledovaných a utláčaných. Sama mnohokrát prenasledovaná za svoju vernosť čistej

apoštolskej viere bola oporou národom, s ktorými zostávala aj v najťažších podmienkach celonárodných tragédií. Spolu s nimi bojovala za slobodu, ba často bola vodkyňou v tomto svätom boji za národnú a duchovnú slobodu a nezávislosť. Slovanské národy Európy to veľmi dobre poznajú. Stačí, keď tu spomenieme Bulharov, Srbov, Rusov, Ukrajincov, ale aj Grékov a Rumunov, a pochopíme, prečo sa pravoslávie u nich stalo cirkvou národnou. Dôkazom toho je aj postoj pravoslávnej cirkvi v čase druhej svetovej vojny, čo sa dotklo aj našich národov, našej vlasti.

Z tejto historickej skúsenosti vychádza pravoslávna cirkev aj dnes, keď sa zapojuje do veci spoločnej všetkým čestným ľudom zemegule: **do boja za zachovanie svetového mieru** — základu a podmienky zdravého a pokrokového vývoja človeka a celého ľudstva, veci, vďaka ktorej môžu byť pre dobro človeka uplatnené všetky jeho pozitívne duchovné sily a schopnosti. Ako to sami pozorujeme, dnešný svet sa podstatne zmenil. Jeho rytmus, životné tempo je iné, aké sme nepozorovali snáď pred 50 rokmi. Dnešný svet ako by nemal pochopenie alebo čas zamyslieť sa nad cirkevnými symbolmi, nad ich rečou a zmyslom. **Ide predovšetkým o bozk lásky a mieru a pozdrav Christos posredi nas. Da jest i budet!** Tieto slová a pozdrav majú byť adresované nielen úzkemu cirkevnému kruhu, cirkevnému, liturgickému spoločenstvu, ale tak, ako to bolo v dobe apoštolov, aj celému svetu. Je to predsa výzva Christova, a tá je adresovaná celému ľudstvu. A to tak, aby aj dnešný, moderný, mobilný a netrepežlivý svet pochopil veľkosť a význam týchto ideí a skutočností. Cirkev teda potrebuje túto výzvu pretlmočiť na jazyk dnešnej doby, aby mu dnešná doba a dnešný človek plne rozumeli. A tak to aj je. **Cirkev čoraz častejšie sa obracia k verejnosti jazykom dnešného človeka — jazykom politikov, žurnalistov a ekonómov.** Pre niektorých kresťanov tento zjav sa zdá byť pohoršujúcim, lebo boli zvyknutí na iný jazyk a na iné pojmy a do tých dnešných sa snáď nedostali. Ale v tomto smere príkladom nám je sám Isus Christos. Aj On, ako Syn Boží a Spasiteľ, hovoril k ľuďom jazykom svojej doby, slovami a pojmi, ktorým oni rozumeli, a neraz odsúdil tých, ktorí chceli zotrvať pri starých, zaužívaných, ale často aj nesprávne vysvetľovaných pojmoch a ideách. Tak to činili aj svätí apoštolí, konkrétne apoštol Pavel, ktorý prehovoril k pohanom, zvyknutým na filozofickú reč a pojmy tak, aby rozumeli Christovej zvesti spásy. V tomto duchu konala aj všeobecná cirkev, ktorá v jednotlivých symboloch viery použila nielen slová a poj-

my z Písma svätého, **ale aj pojmy a slová z vtedajšej filozofie, aby vyvrátila mylné a nebezpečné názory a obhájila pravdu.** Preto aj pravoslávna cirkev dneška sa nebojí používať jazyk dnešného človeka, a to najmä vtedy, keď ide o to, aby bolo dobre počuť základnú požiadavku viery a kresťanskej mravnosti: **zachovať za každú cenu mier na celom svete!**

Kresťanské mierové hnutie ako hnutie pokrokovu orientovaných teológov a cirkevných pracovníkov vzniklo po druhej svetovej vojne, ako prirodzená reakcia na tie hrôzy, ktoré táto vojna spôsobila a ktoré by ešte vo väčšej miere mohla priniesť ďalšia svetová vojna. Pri jeho zrode vidíme aj teológov pravoslávnej cirkvi. **Bola to najmä ruská pravoslávna cirkev, ktorá sa ihneď zapojila do nového orgánu kresťanský orientovaného mierového hnutia — Kresťanskej mierovej konferencie.** Jej sídlom je hlavné mesto našej republiky — Praha. Tým bola vytvorená možnosť, aby sa aj naša pravoslávna cirkev aktívne podieľala na práci tohto mierového strediska. **Naši cirkevní predstavitelia nechýbajú na žiadnej dôležitej akcii KMK.** Boli vždy aktívne zastúpení aj na Celokresťanských mierových zhromaždeniach pracovníkov kresťanských cirkví z celého sveta. Niektorí z nich pracujú aj v štábe KMK a **naše cirkevné ústredie v Prahe účinne pomáha pri technickej práci spojenej s touto náročnou mierovou činnosťou.** Taktiež aj naša Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, duchovní našich eparchií a veriaci **rezabúdajú sa podieľať na tejto dôležitej práci.** Pracovníci fakulty sa snažia objasňovať mnohé dôležité otázky „mierovej teológie“, čo sa prejavuje aj v našej periodickej tlači. A tak spolu tí, čo sa bezprostredne účastnia práce KMK a mierového hnutia vôbec, aj tí, čo k tomuto boju sa hlásia čestnou a húževnatou každodennou prácou, čo je predpokladom mierových snáh našich národov, vytvárajú predpoklady pre dobré výsledky boja za mier na celom svete.

Vedúcou silou mierového hnutia v cirkvi ostáva tu ruská pravoslávna cirkev. Jej aktivita, teologická vážnosť, s akou rozpracúva jednotlivé problémy mierovej činnosti, nezabúdajúc pri tom na vernosť apoštolskému učeniu, je veľmi dôležitým momentom aj pre ekumenický aspekt mierovej práce. KMK združuje teraz stále viac a viac teologických pracovníkov rôznych cirkví a rozrastá sa ako široko zložené medzinárodné hnutie na celom svete. **Prezidentom KMK je nám dobre známy leningradský metropolita Nikodim.** Ani to nie je náhodné. Je v tom ocenenie mierovej práce ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorá spolu s celým sovietskym ľudom niesla ťarchu vojnových utr-

pení, a to tak v čase vojny, ako aj po jej ukončení, keď bolo treba zahojiť rany ukrutných bojov s fašizmom, ktorý bol hrozbou pre celý svet. **Pravoslávny človek dobre pozná cenu mierovej práce,** cenu mieru a mierového budovania, a preto sa pre **túto prácu plne angažuje.** Nezáleží, ako sme už povedali, na forme angažovanosti, t. j. pracovať priamo ako účastník v mierových centrách, alebo vytvárať predpoklady pre mierovú činnosť dobrou a svedomitou prácou všade tam, kde sa nachádzame. Bolo by zbytočné hovoriť o mieri a za mier bojovať, keby náš štát a naše národy vyvolávali nepokoje vo svete. Ale práve tým, že náš národ buduje nový, pokojný život a vytvára nové hodnoty, vytvára tým tie najpevnejšie predpoklady boja za mier. A tak to má byť aj v cirkvi. Keď je život cirkvi v celku orientovaný v duchu Christových prikázaní, potom je to nielen garancia, ale aj morálne právo pre boj za mier.

Postoj pravoslávia k otázke mieru je rozhodný a kladie pred nás stále nové požiadavky. Mierová práca nie je záležitosťou len malého kruhu odborníkov, teológov, alebo hierarchov cirkvi, ona je vecou celého ľudu Božieho. **Misia lásky a pokoja začína pre kresťana pri prvom kontakte so slovom Božím, účasťou v eucharistickom zhromaždení, kde sa všetci stávame jedno s Christom — Kniežaťom pokoja.** A táto skutočnosť sa má prejavovať v každej sfére života kresťanskej obce, v každej sfére života a práce každého kresťana, aby tu vznikali nové požiadavky a túžby po tom, z čoho táto skutočnosť vychádza. **Mierová misia jednotlivých cirkevných obcí je dôležitým nástrojom celocirkevnej mierovej misie doma i vo svete.** Jedno bez druhého je nemožné. Z tohto dôvodu naša cirkev má ústredný mierový orgán, majú ho aj jednotlivé eparchie a veríme, že práca týchto orgánov prinesie svoje ovocie v blízkej dobe. Za týmto účelom bola vypracovaná aj Koncepcia mierovej práce pravoslávnej cirkvi, ktorá sa bude podľa potrieb zdokonaľovať a dopĺňovať. Je to konkrétny dôkaz seriózneho prístupu k tejto otázke. Je na nás všetkých, aby sme sa snažili ujasniť si tieto povinnosti na všetkých stupňoch našej práce a života, teda aby sme prenášali mierovú angažovanosť aj do dušpastierskej práce, ako to vyššie spomínaná Koncepcia zdôrazňuje a vyžaduje od dušpastierskej práce na farnostiach, aby sa aj naši veriaci vedome podieľali na tomto šlachetnom podujatí. Dušpastierska a mierová práca **majú byť zamerané perspektívne, dlhodobe.** **A len vtedy, keď sa otázka boja za mier stane vecou všetkých, vecou svedomia každého človeka, len vtedy splníme naše kres-**

ľanské poslanie — byť soľou a svetlom sveta, len vtedy bude zabezpečené plodné a požehnané spolunažívanie ľudí na celom svete, nažívanie v mieri a pokoji, nažívanie v láske, ktorá je prejavom a zavŕšením každej dokonalosti a úprimnosti.

prot. Dr. Št. Pružinský

Zo studnice našich sv. otcov

Nielen muži, ale i ženy stáli v radoch bojovníkov a mučeníkov za pravoslávnu vieru a ich mená nie vždy sú niekde zapísané. Tých, o ktorých sa zachovala písomná pamiatka, je len časť. Jednou zo svätých žien je sv. mučenica Eufímia, ktorej sviatok oslavujeme 11. júla. V kondaku na tento sviatok sa spieva: „... no jakože jeresi i neni vrahov šatanije pod nohi pravoslavnogo Imperatora položití moli, jaže ot šestisot tridesjati bohonosnych otec predil priemšaja.“

Táto mučenica položila svoj život za pravoslávnu vieru v rodnom Chalcedóne pri Čiernom mori počas vlády cisára Diokleciána roku 288. V jej životopise čítame, že v čase IV. všeobecného snemu sa zázračným spôsobom zjavila a potvrdila pravoslávnu náuku, keďže sa vtedy začali šíriť bludné učenia. Mnohí duchovní i veriaci pravoslávne učenie bránili proti bludom aj svojimi vystúpeniami na sneme. Roku 451 sa v Chalcedónii stretlo 630 otcov na snem do chrámu sv. veľkej mučenice Eufímie, kde sú pozostatky svätice a vtedy sa stal zázrak. Napísali vyznania viery a položili k jej pozostatkom, modlili sa a postili a na štvrtý deň sa ukázalo, ktoré je pravé vyznanie. Pravoslávne vyznanie mala svätica v pravej ruke a vyznanie heretikov pod nohami. Tak ukázala snemujúcim otcom, kde je pravda.

Nie vždy sa tak ľahko spozná, kde je pravda. Za veľmi ťažkých podmienok napríklad museli pravoslávni veriaci v minulosti dokazovať, že ich domovom je i východné Slovensko, Čechy i bývalá Podkarpatská Rus. Právne nároky a požiadavky cirkvi pravoslávnej sa nebrali do úvahy a dlho nebol upravený jej pomer k štátu. Každý pravoslávny hlas bol ignorovaný. Bezvýsledne žiadal biskup Dositej právo pre pravoslávnych, nadarmo išla deputácia r. 1920 k ministerskému predsedovi do Prahy, nadarmo povstali skupiny pravoslávnych veriacich v r. 1923—24 a 1925, i tak im neboli zriadené duchovné správy. I schválené i neschválené farnosti úrady pokladali za nesystemizované. Duchovenstvo kvalifikované i nekvalifikované nedostávalo nič a žilo v hroznej biele. Uniatský biskup de Camellis (1690) charakterizoval pravoslávnych duchovných slovami: „Jeden v šube, iný v gube, veľmi čestní v chološniach, nie mnohí v kňazskom odeve.“ A tak tomu bolo až do obdobia socializmu.

Od roku 1928 dostávali duchovní sociálnu výpomoc, ale táto výpomoc sa mohla dať, ale nemusela. Tak sa stalo, že r. 1930 nedostalo výpomoc 160 duchovných, po iné roky dostali len 160 korún. Ponechali kňazstvo v úžasnej biele, ako píše biskup Gorazd „kňazi nemali často ani na chlieb, ani veriaci nemali čo do úst vložiť, lebo žili na území vysoko položenom v Karpatoch a trpeli doslova hladom. Je teda povinnosťou štátu dať tejto sociálnej výpomoci takú formu, aby jej výplata obstála pred najvyšším účtovným kontrolným úradom“. Nuž, takéto teda boli pomery v minulosti.

Štefan Horkaj, duchovný



Kňaz vo svetle príkladu Isusa Christa

„Tak aj vy, keďže horlíte za duchovné dary, hľadte, aby ste sa rozhovnovali v nich na vzdelávanie cirkvi“ (I. Kor. 14, 12).

Kňaz má byť horlivý pre veci Božie, aby dal dobrý príklad iným. Žiadna vec nie je Bohu milšia, ako keď človek vynaloží všetky svoje sily, celý svoj život v prospech iných. Preto nás Boh obohatil rozumom i rečou, dal nám myseľ a schopnosti, sily telesné, aby sme seba i blížneho chránili. Sv. Jerolím sa pýta: „Psi štekajú v prospech svojho pána a ty pre Christa sa ozvať nechceš“? Slepým strážcom sa podobajú tí, ktorí predriemu najdôležitejšie chvíle svojho života. Sú to leniví, nevďační sluhovia Boží, ktorí majú vždy nejakú výhovorku, prečo nemôžu urobiť to, alebo ono... Ako ten leňoch v sv. Písme spomínaný: „Neorie pre zimu a potom žiada v žatve, ale nie to...“ (Prísl. 20, 4). Aké riziko hocikedy ľudia podstupia pre majetok, ale pre večný majetok sa im lení! Plavec sa vyberá na more, kupec kráča za obchodom neznámymi krajinami, vojak sa cvičí v zbrani, roľník orie polia. Čo robíš ty, brat môj? Prečo by práve kňaz mal úfať, že bez starostlivého pričinenia mu budú kvitnúť ruže? Sv. Jerolím nás ďalej prosí: „Na niečom pracuj, aby tá diabol našiel zamestnaného“. Aj sv. ap. Pavel vyzýva, aby sme pracovali vlastnými rukami (Tes. 4, 10). Takáto fyzická práca je osočná i duchovnému, aby nemusel byť odkázaný len na svojich veriacich. Ani sv. ap. Pavel zadarmo nejedol chlieb, ale „v práci a námahe pracujúc dňom i nocou, aby nebol nikomu na obtiaž“ (II. Tes. 3, 8). To platí i pre kňaza! V tomto ohľade môžeme povedať, že naši duchovní sa usilujú, ale či sa tiež takto usilujú vo veciach duchovných? Ak dlho stojí voda, tvorí sa barina. Takej barine sa podobá kňaz v duchovných záležitostiach záhalčivý. Kňaz sa má stále zdokonaľovať a dozerať, aby na roli sv. cirkvi nerástla burina. Ten, čo na túto činnosť zabúda, zabúda i na svoje poslanie.

„Išiel som popri poli lenivého a popri vinici človeka bez rozumu“ — hovorí múdry Šalamún, — „a hľa, všetko bolo zarastené pľhľavou... jeho ohrada bola zborená“ (Prísl. 24, 31). Áno, tak vyzerá pole — farnosť leni-

vého a záhačivého kňaza. Sv. Ján Zlatoústý napísal: „Veľká je hodnosť kňaza, skrze ktorého hovorí Boh, že ak hriechy odpustí, odpustia sa im. Preto povedal apoštol Pavel; poslušní buďte svojim vodcom, preukazujte im najväčšiu úctu. Lebo ty zabezpečuješ záležitosti svoje a žiadnu inú starosť nemáš. Kňaz keď život svoj usporiada a na tvoj by pozor nedal, so svojvoľníkmi do pekla uvrhnutý bude. Častejšie býva zavrhnutý nie pre svoje hriechy, ale pre vaše skutky...“

Kňaz v žiadnom prípade nesmie byť ctižiadostivý, lebo to bola práve ctižiadosť, ktorá urobila z anjela diabla. Ctižiadostivý človek hľadá len na vlastný prospech a tak krivdou, klamom a ponížovaním blížneho si buduje dobré meno, získava česť a slávu. Nie je dobré, ak sa kňaz pýši tým, čo nie je jeho, o čo sa sám nepričinil. Kňaz má žiť podľa krásnych slov a príkladu sv. Jána: „Chválu od ľudí neprijímam“ (Jn. 6, 41), lebo tí, ktorí prijímajú chválu od ľudí, chválu samotného Boha nehľadajú. Sv. Ján Zlatoústý napísal: „Prečo sa domnievaš, že si lepší, než iní? Prečo radšej neplačeš, do prs sa nebiješ, k zemi nehľadiš nasledujúc šťastného mýtnika? A keby si skutočne bol lepší, tou hanebnou domnienkou si všetko stratil. Ak si lepší, mlč! Ak o tom hovoríš, všetko zmárniš. Ak sa domnievaš, že si lepší, už si ním prestal byť. Ak budeš takto zmýšľať, prospeješ pravde. Lebo ak hriešnik príde a činí pokánie, zaslúži si ospravedlnenie, ale kto hriešnik nie je a za neho sa pokladá, vari niečo získa? Touto pokorou sa zväčší jeho prospech. Život svoj starostlivo skúmaj, počuj, čo hovorí apoštol Pavel: Každý nech skúša svoje vlastné dielo a potom bude mať chválu na seba samého a nie na iného...“

Juraj Cuper, duchovný

Mravné poučenia zo Starého zákona

VPLYV ZLA NA OSOBNOSŤ

Hriech prvých ľudí

Každý z nás pozná biblický príbeh, ktorý hovorí o prvom hriechu Adama a Evy v raji. Ale možno nie všetci sme sa zamysleli nad významom tejto udalosti. **Hriech prvých ľudí a najmä následky hriechu varujú nás všetkých, lebo všetci páchame zlo.** Zlo nielenže nás privádza do rozporu so zákonom a pravdou, ale mení i náš názor na pravdu a spravodlivosť. Tým mravne klesáme a deformuje sa naša osobnosť i mravná hodnota.

Adam a Eva boli ľudia, ktorí spočiatku stále oslavovali Boha a tešili sa zo svojho spojenia s Ním. Keď však zhrešili, jediným hriechom stali sa nešťastnými a neschopnými rozoznať ohavnosť svojho činu. V Písme svätom o tom čítame: „A riekol Boh Adamovi: Kto ti oznámil, že si nahý? Či si azda jedol zo stromu, o ktorom som ti prikázal, aby si nejedol z neho? A Adam povedal: „Žena, ktorú si mi dal, aby bola so mnou, tá mi

dala zo stromu, a jedol som“ (Gen 3, 11–12). Vidíme, že Adam vo svojom nešťastí a uvedomení si nahosti nevidí zlo v sebe, lebo hriech, ktorý spáchal, stal sa už súčasťou jeho osobnosti. Snaží sa zlo, ktoré spáchal, pripísať inému, ale v žiadnom prípade nie sebe. Obviňuje Evu a tým i samého Boha, lebo On mu dal „takúto“ ženu. — „**A Hospodin riekol žene: Čo si urobila? A žena povedala: Hád ma zvedol a jedla som**“ (Gen. 3, 13). Z tejto odpovede vidíme, že ani Eva nepripúšťa vinu sebe, nechce uznať pravdu a oľutovať svoj vlastný zlý skutok, ale zvaňuje vinu na háda, čím nepriamo obviňuje aj Boha ako Stvoriteľa všetkého živého.

Ako vidíme, synovský vzťah prarodičov k Bohu sa zmenil na vzťah nepriateľský. Prečo? Je to dôsledok ich zlého činu. Lebo skutok človeka ovplyvňuje jeho charakter a veľa skutkov zla alebo veľký hriech mení povahu i celú ľudskú osobnosť. Preto Adam a Eva svojím hriechom pozmenili svoj charakter a teda i osobnosť tak, keď sa z nich stali nešťastní zaslencí. Podobne to býva aj s nami, keď hrešíme.

Preto pamätaj, že aj tvoj skutok dobrý či zlý má vplyv na ďalší vývoj tvojej osobnosti. Keď doma alebo na pracovisku kritizuješ niekoho za nedostatky, spomeň si na tento biblický príbeh. Prv než niekoho obviníš, objektívne zvaž svoje skutky a pravdivo si povedz, čo si pre danú vec urobil a čo si urobiť mohol. Možno potom nájdeš iné a pritom oveľa účinnejšie a spravodlivejšie riešenie problému. Zbavíš sa nielen zbytočných nedorozumení so svojimi blíznymi, ale predovšetkým poznáš a nájdeš seba. Nájdeš to, čo ti najviac chýba k svojmu šťastiu. Nájdeš cestu a lásku k blížnemu a v nej uvidíš i cestu k Bohu. Staneš sa spokojným a vyrovnaným človekom. Pochopíš dobro i zlo a Boh ti dá um a silu na to, aby si vždy vedel zaujať správne stanovisko k životným problémom. Nebudeš pozeráť na svoje egoistické záujmy, ale na svoje šťastie, ktoré nájdeš v službe Bohu a blížnemu.

J M — n

NA PRAVOSLÁVNÚ CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Rodina Sabová, Michalovce, 100 Kčs, rod. Šamudovská, Nacina Ves, 20.—, Mária Serdiová, Slávkovce, okr. Michalovce, 20.—, Pravoslávny farský úrad Vápeník Kčs 100.—, Pravoslávny farský úrad Bajerovce Kčs 100.—, nebohý brat Juraj Čerevka z Krásneho Brodu odkázal našej tlači Kčs 300.—, dve Bohuznáme pravoslávne ženy z Matiašky Kčs 40.— a Pravoslávny farský úrad Prešov Kčs 30.—.

Všetkým darcom srdečne ďakujeme a prosíme, aby i naďalej mysleli na potreby našej cirkevnej tlače. Pán Boh zaplať! Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Na narodenie Majstra Jána Husa

Novšia historiografia pokladá za najpravdepodobnejší dátum Husovho narodenia rok 1371, tohto roku teda spomíname 605. výročie tohto Božieho svedka, ktorého dielo a vplyv pretrval stáročia. Majster Ján Hus je uznávaný celým ekumenickým kresťanstvom, o jeho rehabilitácii sa hovorí i v cirkvi katolíckej. Bol svedomím cirkvi a stal sa — podľa slov pravoslávneho biskupa Nikolaja Velimoroviča — útechou tých, ktorí bojujú za ducha, za svätosť, za ideál kresťanstva.

V svojej dobe, ktorá sa zmietala náboženskými a sociálnymi problémami, chcel byť Hus nielen učiteľom, ale predovšetkým podľa zákona Christovho napravovateľom chorôb spoločnosti, aktívnym a vytrvalým kresťanom, ktorému ide o ideál zdravej a krásnej cirkvi. V svojich dejinách prežívala kresťanská cirkev čas skvelého duchovného rozletu a nadšenia, ale tiež dobu skúšok a pokušení. A práve Husova doba sa javí nestrannému pozorovateľovi ako obdobie ťažkej mravnej rozkolísanosti a úpadku. Po r. 1054, keď sa západná časť cirkvi oddelila od kresťanského východu, a po križiackych vojnách prestala na západe pôsobiť apoštolská tradícia východných kresťanov ako protiváha bujnejúcej pápežskej moci. Rovnováha v cirkvi bola porušená a v prostredí, kde mizol duch apoštolskej zborevosti a vzájomnej rovnosti biskupov, odvodzovala sa proti duchu Písma a chápania starej cirkvi z pôvodného čestného prvenstva rímskeho biskupa nová idea o jeho mocenskom, politickom postavení, o najvyššej súdnej moci, ba dokonca o neomylnosti a svätosti, ktorá vraj vyplýva priamo z úradu, bez ohľadu na život. V spoločnosti, kde vyprchávala viera, že Isus Christos, neviditeľný Pán, sám vedie svoj ľud, nachádzala živnú pôdu predstava o nutnosti viditeľného mocnára cirkevného, ktorý vie nielen slovom Božím, ale aj mečom a fyzickým nátlakom premôcť všetkých nepriateľov. Tento lesk a moc cirkvi, pravý opak služobného diela a učenia pokorného Učiteľa Isusa Christa, ktorý nepresvedčoval násilím, ale láskou a pravdou a životom, bol zdôvodnený v súčasnej knihe, nazvanej charakteristicky Dictatus papae — pápežov diktát.

Základné črty tohto úpadku sú dostatočne známe a nebudeme sa o nich rozširovať. Všetko toto muselo však vyvolávať ťažké vnútorné konflikty v myšliach ozajstných kresťanov. Museli sa pýtať, ktorý z pápežov je právoplatný, kde je norma a záruka pravdy, kde je pravda, keď jej nositelia, ktorí žiadajú, aby ich považovali za neomylných, sa vzájomne potierať.

Pretože sa západní kresťania nemohli pri riešení týchto problémov oprieť o tradíciu pravoslávnej cirkvi a riešiť ich podľa jej stáročnej apoštolskej praxe, museli hľadať vlastné cesty k odstráneniu zlých poriadkov. Tak sa stalo, že sa mohli oprieť len o Písmo sväté, na ktoré sa mohli spoľahnúť a v ňom hľadali a vlastným rozumom sa pokúšali riešiť otázky cirkevnej

nápravy a otázky spásy človeka. I Hus neprestajne zápasil o správne pochopenie cirkevnej tradície, ktorú nechcel poprieť, ale očistiť ju od falošných „náleзов“. Často v svojich spisoch Hus rozoberal a hodnotil doklady z dejín cirkvi a zo spisov svätých otcov. Vo svojom bohosloví nie náhodou Majster Ján Hus v podstatných otázkach dospel alebo sa aspoň veľmi priblížil k tomu pojatiu, ktoré zachováva pravoslávie a vedel sa vyvarovať krajností, ktorým napr. v otázke svätého prijímania podľahol jeho vzor, anglický majster Viklef.

Hus sa nechcel rozísť s cirkvou a vierou. V cirkvi a vo viere chcel uskutočňovať plne ideál kresťanstva. Je pravda, že mnohí z tých, ktorí sa neskôr k Husovmu odkazu hlásili, opustili jeho učenie a vydali sa cestou ľahšou a preto menej bezpečnou, cestou popierania niektorých základných vecí kresťanstva. Ale Hus napriek tomu, že bol dosť poplatný svojej dobe i scholastickému spôsobu myslenia, vedel sa prebojovať k pravde bez toho, žaby stratil niečo podstatného z bohatstva viery. Majster Ján prijímal niceo-carhradské vyznanie viery, tzv. vyznanie Athanasiovo a vyznanie apoštolské a tiež uznesenia všeobecných snemov. Veril pevne v trojjediného Boha, v Isusa Christa ako Syna Božieho a Bohočloveka, ktorý pôsobením svätého Ducha prijal ľudskú prirodzenosť z Prečistej Márie. V tejto veci bol plne pravoslávny. Učenie o Duchu svätom prijímal v zhode skôr so západným chápaním, pretože pravoslávny názor dokonale nepoznal. Veril v Prečistú Máriu ako v Bohorodičku, kázal o nej a modlil sa k nej. Uctieval svätých a modlil sa k nim, mal úctu i k ostatkom svätých, ale varoval pred ich zneužívaním a pred pochybnými ostatkami. V zhode s cirkvou prijímal sedem sviatostí. Viklefov omyl, ako sme už naznačili, o sviatosti oltárnej, neuznával. Hus úplne právom sa bránil nešvárom s odpustkami a žiadal, aby pokánie hriešnika ako cnosť kajúcnosti sa bralo s plnou vážnosťou. Od kňazov žiadal mravnú bezúhonnosť podľa meradiel Božieho zákona. Sviatosti chápal — podobne ako pravoslávna cirkev, ako sedem liekov, ktoré Christos ako milosrdný Samaritán prikladá na naše hriešne rany. Uznával tiež prvotný a dedičný hriech a s nádejou veril v život večný a vo všeobecné vzkriesenie v deň posledný a v nový príchod Christov na súd nad celým svetom. O očistci vyznával svoju nevedomosť a radšej zdorazňoval, že treba kresťansky žiť a patrične robiť pokánie, než hlásať veci pochybné.

Hlavným dôvodom, prečo bol Hus v konflikte s rímskou cirkvou odsúdený a upálený, bol jeho názor na pápežstvo a na samotnú podstatu cirkvi. Hus veril, že základom a hlavou cirkvi je sám Spasiteľ. Svoje chápanie tejto otázky dokladá z Písma svätého a z učenia svätých otcov. Tak naša cirkev, ako ani Hus nepopieral historický primát rímskej cirkvi, ale bol proti všetkému, čo súčasná teória navyiac k pôvodnému chápaniu primátu pridávala. Dobře vystihol, že práve v učení o pápežstve západná cirkev najviac sa vzdialila od pôvodnej viery, pretože mocenské a panovačné zdô-

razňovanie primátu odporuje Písmu i tradícii. Vyvrátiť Husove názory sa všeobecnému koncilu v Kostnici nepodarilo, preto bol proti nemu použitý prostriedok, ktorý jedine mohol nepohodlného hlásateľa pravdy umlčať — upálenie na hranici ako kacíra.

Ale pravda sa umlčať nedá. Z kostnickej hranice vyšľahol plameň, ktorý zapálil srdcia ľudí. Husovo meno sa stalo menom celého veľkého náboženského a sociálneho hnutia, ktoré na svoje zástavy vyzdvihlo heslo o pravde, ktorá víťazí, a znamenie kalicha, prevzatého z pravoslavia, ktorý naznačuje rovnosť všetkých ľudí pred Bohom, vyjadrenú v prijímaní pod obojím spôsobom.

Husovo dielo býva hodnotené z rôznych hľadísk. Mohutný nepokoj hľadača pravdy Christovej získava mu sympatie z radov všetkých kresťanských cirkví. Husova vernosť poznanej pravde, ktorú vedel brániť a za ktorú vedel položiť vlastný život, podmaňuje si každého, kto sa s jeho životom a dielom zoznámil. Pre nás pravoslávnych má Husov život a dielo dôležitý význam, že nám ukazuje, ako pôvodné kresťanstvo a duch cirkvi cyrilometodejskej práve v ňom, v jeho vystúpení a v snahách jeho nasledovníkov, sa znovu prejavil v českom národe. Nemôžeme síce hovoriť o priamej tradícii cyrilometodejskej v Husovom diele (slovanská cirkev v jeho dobe v Čechách už bola skutočne takmer zlikvidovaná), ale môžeme poukázať na celý rad cyrilometodejských a pravoslávnych prvkov v dejinách husitstva, ktoré umožňujú postaviť Husovo dielo do duchovnej súvislosti s pravoslávím, ktorého semä zasiali v našej zemi solúnski bratia z gréckej Byzancie. Tieto súvislosti si uvedomovali jasne i historici Jednoty bratskej, najmä i posledný biskup Jednoty, Ján Amos Komenský.

Z nášho pravoslávneho hľadiska nemôžeme pokladať za náhodné, že práve muž Husovi najbližší, jeho priateľ a univerzitný kolega, Jeroným Pražský, ktorý ukázal na východnú cirkev, sa rozhodol poznať pravoslávie, stal sa na Litve a v Pskove skutočne pravoslávny, prijal pravoslávne obyčaje a pred svojou smrťou, ktorú podstúpil ako Hus v plameňoch kostnickej hranice o rok neskôr, priznal sa verejne k východnej cirkvi.

Zo svojho väzenia v Kostnici dozvedá sa Hus o tom, že v Prahe sa obnovuje prijímanie pod obojím spôsobom podľa starého kresťanského poriadku, o ktorom priniesol správu do Prahy z pravoslávnych krajín majster Jeroným. Hus sa hlási k spôsobu prijímania svätého prijímania z kalicha, lebo to vyjadruje obecnosť a rovnosť všetkých detí Božích — kresťanov — teda ideu cirkvi, zhromaždenej pri eucharistickom Christovi v Jeho Tele a Krvi. Nie náhodou sa na tradíciu gréckej cirkvi odvolával tiež majster Jakoubek zo Stříbra, keď bránil túto vymoženosť prijímania z kalicha všetkými bez rozdielu, i prijímanie detí i nemluvniat, čo je prastarou praxou pravoslávnej cirkvi. Tejto praxe sa neskôr dôsledne držali českí utrakvisti. Na grécku tradíciu sa odvolával v svojej argumentácii i Husov priateľ Jeseníc. Aj iné fakty hovoria o snahách husitov

poznať pravoslávny východ a zbližiť sa s pravoslávím. Husitská cirkev nadviazala priame kontakty s pravoslávnu cirkvou gréckou prostredníctvom Petra Payna a bola po stránke vieroučnej (keď sa dištancovala od radikálneho táborstva) plne carihradským patriarchátom uznaná za pravoslávnu. Payne, podobne ako mnohí iní, ktorí mali možnosť sa priamo stretnúť s východnou cirkvou, stal sa pravoslávny kresťanom, prijal meno Konštantín. Nie náhodou tiež predstavitelia Čechov na sneme v Bazileji žiadajú, aby sa na rokovaní zúčastnili zástupcovia pravoslávnych Grékov a predstavitelia cirkvi arménskej, o prastaré tradície ktorej sa mohli oprieť v rokovaní s Rímom. Škoda, že ďalšej fázy v tomto nádejnom vývoji husitskej cirkvi utrakvistickej, ktorý smeroval k vybudovaniu hierarchicky a organizačne na latinskej cirkvi nezávislej samostatnej cirkvi českej a nebojíme sa povedať — husitskej cirkvi pravoslávnej — zabránil pád Carihradu, tohto centra pravoslávneho Východu, dobytého Turkami r. 1453, ktorý znemožnil ďalšie rokovania. Nebyť tejto katastrofy, bolo by vari už vtedy v Čechách a na Morave obnovené cyrilometodejské dedičstvo v pravoslávne svätenom kňazstve i episkopátu cirkvi podobojí. Svätenie kňazov a biskupov bolo najväčším problémom husitskej cirkvi, ktorá chcela vytrvať na pôde naozaj kresťanskej, apoštolskej postupnosti. Tiež českí bratia sa duchovne pozerali na Východ, tam posielali svojich poslov za poznaním pravej cirkvi a uznávali duchovnú spojitosť svojej cirkvi s východnou tradíciou. Žiaľ, situácia východnej cirkvi, ktorá zápasila vtedy o svoje bytie a nebytie, neumožnila bližšie kontakty.

Až naša doba umožnila to, o čo sa usilovali naši predkovia v svojom boji o pravdu Božiu. Ale táto doba kladie pred nás, pravoslávnych, tiež zodpovednú a náročnú úlohu — svedčiť o tejto pravde Christovej, žiť podľa nej a svojím osobným príkladom i slovom umožniť jej poznanie našim bratom v kresťanskej ekumenickej rodine.

prot. P. Aleš

Zo života našich farností

CHRÁMOVÝ SVIATOK V MICHALOVCIACH

Je uchvacujúce, ak sa modlí náš pravoslávny veriaci ľud vo svojom východnom obrade a s ľudovým spevom. Dobré dojmy som si priniesol i z Michaloviec, kde mali svoj chrámový sviatok v pravoslávnom katedrálnom chráme Sv. Ducha. Dôstojné bohoslužby a cirkevný ľudový spev vyzneli krásne a boli to prosby k svätému Duchu — Utešiteľovi, ktorý nám dáva pokoj a dobré vzťahy medzi ľuďmi dobrej vôle. Nemôžeme hovoriť o masách, ale bo-

lo tam veľa pravoslávnych veriacich domáciach a z okolia, z rôznych kútov Zemplína, Adidoviec, Ruského, Poše, Koromle, Trebišova, Lastoviec, Michalian, Zemplínskej Novej Vsi, Klečenova, Čiernej nad Tisou, ktorí boli jednotní vo viere, speve, modlitbe a zmýšľaní ako jedna rodina. Nezabudli poďakovať Bohu za to, že dožil ich sa nám dožiť tohto krásneho dňa, dôstojne osláviť chrámový sviatok, že nám daroval i pekné počasie, aby sme sa mohli všetci spolu modliť k Duchu svätému za pokoj na celom svete.

Prítomný

Ohlasy pravoslavia v živote a diele I. Krasku

(NA STÉ VÝROČIE NARODENIA)

„Pane, nech vidím!“ (Lk 18, 41).

Pomerne časté stretnutia najvýraznejších predstaviteľov slovenskej kultúry s pravoslávím od začiatku 19. stor. do rozhrania 19. a 20. stor. vyvolávali v ich vedomí nielen historicky oprávnené spomienky na veľkomoravskú cirkev ako na cirkev v podstate pravoslávneho razenia, ale i obohacovali ich tvorbu v našej poézii novátorskými námetmi a charakteristickými výrazovými prostriedkami z oblasti byzantskej liturgie a výstižnými pojmami pravoslávneho myslenia a zbožnosti, ktorými plno vyjadrovali v pôsobivých umeleckých obrazoch to, čo prežívali nielen ich srdcia, ale i duša nášho ľudu, gniaveného národným útlakom a nespravodlivým spoločenským poriadkom v najkrušnejších rokoch jeho existencie. Z početnej plejády našich básnikov, o ktorých platí toto nestranné konštatovanie, je nám obzvlášť blízky Ivan Krasko, lebo svojím vykreslením duševnej rozochvenosti moderného človeka mimovoľne dokumentuje, že každý z nás rastie len prekonávaním pochyb a prebíjaním sa k opravdivej viere ako dôvere v Isusa Christa zverujúcej Mu bez výhrad celý život, a tak sa stáva schopným dať svojmu životu skutočnú plodonosnú náplň a tvorivú silu.

Ivan Krasko, vlastným menom Ing. Ján Botto, narodil sa pred sto rokmi dňa 12. júla 1876 v Lukavištiach, rázovitej dedinke v Gemeri, ktorého niektoré starobylé gotické chrámy sa pýšia dodnes sviežimi freskami, vyšlými z nadaných rúk po hornom Uhorsku v 14. storočí putujúcich maliarov taliansko-byzantskej oblasti navyknutých na bohato rozvinutú pravoslávnu tematiku v nástenných cykloch byzantských maliarskych škôl, ktoré prešli i do našich chrámov v Gemeri, Malohonte, Šariši a na Spiši. Jedným z týchto chrámov, v ktorých veriaci získava mocný umelecký zážitok znásobený vrúcnu vierou stvárnenu v dávnom umení a zostávajúcou v pevnom zväzku s nádejou a láskou cez všetky premeny a katastrofy dejín, sa honosí i nepatrná dedinka Kraskovo, filia evanjelickej matkocirkvi augsburského vyznania v Lukavištiach. Z utešených fresiek kraskovského kostolíka fascinuje jeho návštevníka predovšetkým maľba „nebeského Jeruzalema“, predstavujúca vševedúce Slnka spravodlivosti, ktorému dal nám podľa mena neznámy maliar, zaraďujúci sa umeleckou hodnotou svojho diela k najväčším maliarom, akí vôbec na Slovensku pracovali, podobu tváre archanjela Michala, zobrazeného vľavo na východnej strane triumfálneho oblúka, ako váži duše. Jej venoval neskoršie Ing. Ján Botto, známy už dávnejšie v literárnom svete pseudonymom Krasko, ktorý mu dal podľa mena lukavištkej filie Kraskova S. H. Vajanský, hlboko zasvätenú štúdiu Archanjel Michal.

Keď Krasko vychodil v Lukavištiach 5 tried ľudovej školy, poslali ho jeho roľnícki rodičia do maďarského gymnázia v Rimavskej Sobote, lebo slovenské gymnáziá boli už zrušené. Neskoršie prešiel na nemecké gymnázium v Sibíni v Sedmohradsku, odkiaľ mu prekliesnil cestu na rumunské pravoslávne klasické gymnázium v Brašove Michal Bodický, evanjelický farár v Pondelku v Gemeri a neskôr v Krajnom.

V Brašove, kde mal možnosť zúčastňovať sa i na pravoslávnych bohoslužbách, Krasko bolestne prežíval nápadný rozdiel medzi pomerne slobodným životom v rumunskom prostredí, o ktorý sa zaslúžila i rumunská pravoslávna cirkev, vedená pred niekoľkými desaťročiami biskupom Andrejom Sagunom, obhajcom rovnoprávnosti Slovákov na zasadnutiach rišskej rady, a dusnou atmosférou domova, kde sa neustále stupňoval sociálny a národnostný útlak. Zo živých rozpomienok na tajuplné čaro pravoslávnych chrámov, ktoré uchvacovalo v Brašove vnímavú a citlivú dušu devätnásťročného mladíka, sa neskoršie zrodila nezvyčajne pôsobivá báseň Nad ránom, dychajúca modlitebným ovzduším a útlou krásou posvätnéj liturgie a preplnená jemným porozumením pre hlbiny pravoslávnej zbožnosti, ktorú „krstný otec“ prvej Kraskovej básne Nox et solitudo — Noc a samota S. H. Vajanský komentoval v korektúre nadšeným: „Bravó! Výborne!“:

Nad ránom vstanem ja našu na	No niekde vzadu, v najtemnejšom
a prvý voskovicu zažnem čistobielu	stát bude ktosi ticho, nepohnute
šerého chrámu ku ikonostasu.	a jeho oči slzou zatrblicu —
Svätyne dlažby nemo, bez rušného	— — — — —
hľasu	
horúcim čelom dotýkať sa bude	Ja prvý zažnem pred oltárom sviecu,
znavená hlava moja — — —	ten druhý vzdychne s vôňou
	Rudé v tymláne:
keď lúče slnka zlietnu	v posviacku túto pomiluj, ó, Pane!
na oltár Pána v nedeľu tú	— — — — —
a iní hriešni prídu do kostola,	
ja ďaleko už budem od Božieho	zavčasu každý z Nás v ten sviatok
stola —	vstane!

Roky Kraskových vysokoškolských štúdií na pražskej technike po maturite v Brašove a búrlivého duchovného vrenia, keď pracoval ako chemický inžinier cukrovaru v Klobúkoch, kde sa temer denne stretával s tamojším farárom J. Š. Baarom, obľúbeným spisovateľom Chodská, túžiacim po spravodlivej Christovej cirkvi očistenej od nánosov ľudskej sebeckosti, prízemnosti a porušenosti, a dobrým priateľom nášho vladky Gorazda, spadajú do doby, ktorá sa vyznačovala na jednej strane ničivým náporom bolestných pochyb, rozhlodávajúcich najzákladnejšie istoty bytia, a na druhej strane neskrtnou túžbou duševne rozorvaného človeka po bezpečnom za-

kotvení vo viere, keď „Duch žízni po svetle, chce mať istoty...“, ako to celkom jednoznačne vyjadril sám Krasko v básni *Noc* z r. 1909.

Neuhasiteľný smäd súvekeho človeka, ktorého desí „tá šira, rozptýlená mlhavosť“ a zžiera prišerný pocit neistoty, lebo zo všetkých strán ho obkľučuje „iba chaos všetkého, dusná neurčitost“, po vyslobodení z „útrap rozumu“ zobrazil Krasko hamletovsky nalievavou otázkou, pátrajúcou po zmysle poslanca ohňa rozumu: „Nemohol by pláť svetlom nevesty Pána, ani svietiť jasom prehlbokej viery?“ Kladie ju v 4. rukopisnom variante — obmene básne *Ja* príznačne nazvanom „*Apagel* — Odstúp odo mňa!“ Darcovi ohňa rozumu. Variant je výstižným duchovným profilom človeka 20. storočia. V ňom, ako i v predchádzajúcich troch variantoch k básni *Ja*, básnik, uštvaný až k zúfalstvu hrôzou pred pustou prázdnotou a nezmyselnosťou života bez akejkoľvek viery, búri sa proti Darcovi ohňa rozumu, ktorý svieti neúprosne na všetko a i na úbohosť spupnou bohorovnosťou sa naparujúceho moderného človeka, nechápajúceho, že viera je predovšetkým zvláštny, nezaslúžený dar Božej milosti, ku ktorej sa nikto nedostuduje a nedopracuje len púhym rozumom, ale o ktorú treba neustále úpenlivo prosiť a ktorú Pán Boh dáva tomu, ako hovorí pred 130 rokmi narodený Ján Karafiát, autor skvostu detskej literatúry *Broučci* a obdivovateľ cyrilometodejského prekladu *Písma*, „komu ráči“ a kto odpovedá na jeho volanie a posolstvo bezvýhradnou poslušnosťou.

V otupnej osamelosti a duchovnej vyprahlosti prežívané čierne dni a tvrdé noci v Klobukoch a neskoršie v Slanom vystriedali však občas požehnané chvíle modlitebného stíšenia, z ktorého vytryskla úchvatná *Kraskova Modlitba*, zaradená do jeho prvej útlej básnickej zbierky *Nox et solitudo* pod názvom *Solitudo* — *Samota*. Je do určitej miery vzdialeným ohlasom začiatku modlitby kňaza pred sv. prijímaním pri liturgii vopred posvätených Darov „Bože jediný, dobrotivý a milosrdný, ktorý na výsostiach prebývaš a zhliaďaš na ponížených...“ svojimi prvými veršami: „Ó, Bože úbohých a ponížených,/modlitbu moju milosrdne prijmi!“

Vzácne chvíle modlitebného stíšenia sa u Krasku neraz snúbievali s ducha obrodzujúcimi spomienkami na ďaleký domov a jemu obzvlášť milých. Nimi je nadovšetko poznačená hlboká precítená a sugestívnym čarom materinskej nežnosti pôsobiaca báseň *Vesper dominicae* — *Nedeľný večer*, ktorú komentoval S. H. Vajanský výraznými slovami: „*Perla zbierky... Patrí i bude patriť medzi najkrajšie, najpoetickejšie kvety v slovenskej literatúre*“. Opustený medzi štyrmi stenami, kde „na jednej z nich zavesený kríž je Syna človeka“, Krasko v nej vyspieval svoju vrúcnu lásku k modliacej sa za neho matke nad pootvoreným *Tranovského Kancionálom*, hladným hmatom pradedov, ktorého pieseň „*Deň nedelňí se skonává*“ utíši jeho ustarostenú matičku, keď jej dobré oči slzami zarosili zažltlé listy so zápisom: „Pán Bůh požehnal nám syna, kterýž...“ Matke bol obzvlášť povďačný za to, že ho naučila modliť sa, čo ocenil s príznačnou úprimnosťou v *lyrickej*

próze z vlastného života *Almužna* slovami: „*Prídu chvíle, že niet východu z núdze, zo strastí, že si bez rady... Čoho sa chytiš okrem zúfalej, krvopotnej modlitby?...*“

Útešnou oázou boli pre Krasku v ťažkých dňoch, keď prežíval v Klobukoch ďaleko od Prahy a neskoršie v Slanom tiesnivú samotu ako trpký životný úd, i spomienky na detstvo, ktorého časť strávil v *Pondelku* u farára M. Bodického, kde sa pripravoval na skúšky. Vtedy sa mu občas mihli nezabudnuteľné obrazy domácich pobožností, ako o tom svedčí úryvok zo zmienenej lyrickej prózy *Almužna*: „*A zase prichodí mu na myseľ iný obraz z detstva. Je na p-skej fare. Pán farár sa prechádza izbou a on prekladá Livia... Pomaly je deväť hodín. Niektoré rozžal lampu a prináša na stôl Bibliu a spevník. Celá rodina sa zhromažďí okolo stola. Pán farár začne večernú pieseň...*“

Domáce pobožnosti, chápané nie ako povinnosť, ale ako právo dané členom rodiny z nezaslúženej milosti, po zavedení ktorých túžil i vladyka Gorazd, keď v závere predhovoru svojho dosiaľ plne nedoceneného *Zborníka* napísal: „... nech sa rozhlaholia naše chrámy i rodinné krby našich bratov a sestier spevom cirkevných piesní, obzvlášť žalmov, nad ktoré nič krajšieho nie je“, sprístupňovali Kraskovi už od ranej mladosti zvesti *Písma*. Biblia stala sa pre neho stálym sprievodcom života a z nej neraz čerpal námety pre svoju v slovenskej poézii jedinečnú tvorbu. Z jeho básní inšpirovaných čítaním sv. Písma je pravoslávnej zbožnosti najbližšia hlboko dojímavá báseň *Quia pulvis sum* — *Keďže som prach*, založená na rozprávani *Evanjelia* sv. Lukáša o uzdravení slepca pri Jerichu (Lk. 18, 35—43). Krasko v nej stotožnil svoju biedu s biedou jerišského slepca a vyjadril v nej v kajúcnom pokorení sa pred Bohom svoj vnútorný vzťah k Synovi Nebeskému Otcu Isusovi Christovi ako k Darcovi svetla, ku ktorému bedár-slepec pri Jerichu zvolal: „*Isuse, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!*“ a „*Pane, nech vidím!*“ Spolu s ním zvolal i Krasko v oficiálnom vydaní neuverejnenom závere básne: „*Ó, príjdi Pane, hrud' sa túhou pení, (príď, čakám biedne učupený,) Synu Dávidov!*“ A Pán vyslyšal i básnikovo volanie, keďže prichádzal k Nemu so srdcom kajúcného publikána a úboheho jerišského slepca. Zsvietilo i jemu *Svetlo* v temnotách a po prekonaní náboženskej krízy privolať Pán i jemu: „*Viera tvoja ťa uzdravila!*“ (Mt. 9, 22).

Biblia inšpirovala Krasku i k prorockej básni *Baníci*, v ktorej vytušil, že baníci — v širšom slova zmysle robotníci vôbec — sú nositeľmi a pripravovateľmi budúcich sociálnych a politických zmien, že oni sú dobyvateľmi pokladov spod zeme — a teda i najväčšieho pokladu — slobody. Základným obrazom básne je scéna s démonom pokúšajúcim Isusa Christa a usilujúcim sa Ho odvrátiť od Jeho spásenosného poslanca, ktorú Krasko prevzal z *Evanjelia* sv. Matúša. Básnik v nej odhalil lživosť spupného vystatovania sa diabla, že zvíťazil nad kresťanstvom, keď „*chválil si triumfy*

na vrchu Golgote... „Kto z nás pri čítaní tohto úchvatného básnického podobenstva by si nespomenul na istotu viery burácajúce slová, ktorými jása paschálna liturgia: „Nech povstane Boh, a rozpŕchnu sa Jeho nepriatelja. Na útek sa pred Ním dajú tí, čo Ho nenávidia. Odvanieš ich ako dym. Ako roztápa sa vosk pred žiarom ohňa, tak zhynú pred Bohom svojvoľníci. Lež spravodliví sa zaradujú a jasotom budú oslavovať Boha, rozjarí ich radosť“ (Ž 68, 1—4).

V Baníkoch vyslovená predtucha Ivana Krasku, ktorého srdce patrilo úbohým a poníženým, sa splnila. Básnik a jeho ľud, ktorému neskôr pomáhal i na pôde parlamentu, sa dožili slobody. Splnila sa i jeho túžba po nájdenní bytostne s ním spriaznenej duše, ktoré oslávil v básni plnej sugestívnej moci Tak nedočkave... venovanej snúbenici Ilone Kňazovičovej týmto ako rubín žiariacimi veršami:

*Až zavrú sa za ňou mojej duše pevne kované dvere,
viem, že sa pokojne utvrdí v pravoslávnej viere
a píš bude víno z mojich bohatých vinobraní,
čo zázrakom dozrelo, akoby na svadbe v galilejskej Káni.*

*— — — — —
Než luna zasvieti v doline na druhej strane
a vetry utichnu,
tá, ktorá v dôvere prijala mystickú moju vieru,
s údivom uvidí z mŕtvych vstať jairovu zosnulú dcéru.*

Plodný a požehnaný osemdesiatdva rokov trvajúci život Ivana Krasku, ktorého jeho rodná cirkev poctila funkciou zborového dozorcú a vláda ľudu odmenila zaslúženým titulom „národný umelec“ vyhasol r. 1958 po spočítaní jeho srdca v Bohu, na ktorého myslel tesne pred vydýchnutím svojho šlachetného ducha, keď vyznal, ako dosvedčuje kazateľ nad jeho rakvou v Lukovištiach, mdlým hlasom: „Hrad prepevný jest Pán Bůh náš!“

Dr. VI. Buchta



Za mier

DELEGÁCIA KMK V JAPONSKU

Na pozvanie Kresťanského výmenného mierového výboru (KVMV) navštívili prot. dr. Jaroslav Šuvarský a dr. C. Ordnung z NDR v dňoch 29. februára — 12. marca 1976 Japonsko ako zástupcovia KMK. V Tokiu a v niekoľkých mestách na severe a juhu Japonska sa zúčastnili na bohoslužbách, cirkevných zhromaždeniach a viedli rozhovory so skupinami teológov. Takto sa stretli na 25 zhromaždeniach so 400 osobami. Na záver návštevy sa konala v Oise pri Tokiu mierová konferencia, organizovaná KVMV, na kto-

rej zástupcovia KMK informovali v referátoch o histórii a o teologickej práci hnutia. Návšteva, ktorá bola výborne pripravená, poskytla dobrú príležitosť vzbudiť u cirkevných osobností záujem o prácu KMK a informovať o spoločenských, kultúrnych a cirkevných aspektoch života v ČSSR, NDR a ostatných socialistických štátoch. Zástupcovia KMK prot. dr. J. Šuvarský a dr. C. Ordnung nadobudli dojem, že Kresťanský výmenný mierový výbor v Japonsku vykonáva užitočnú prácu pre podporu nášho hnutia. Usiluje sa o užšie kontakty s KMK a robia sa pokusy zaradiť mierové otázky do práce náboženských obcí. Za týmto účelom sa začalo s vydávaním bulletinu. Okrem toho bol KVMV hosťiteľom subkomisie KMK pre odzbrojenie, ktorá zasadala v júni t. r. Pravidelné každoročné návštevy zástupcov KMK v Japonsku sa majú stať stálymi.

Kresťanstvo v Japonsku je zložené takto: z celkového počtu obyvateľstva 110 miliónov je v Japonsku 1 milión 200 tisíc kresťanov. Protestantov je 773 tisíc, katolíkov 383 tisíc a pravoslávnych 25 tisíc. Hlavným vyznaním v Japonsku je však budhizmus a šintoizmus, ktoré sú pluralistické a Japonci vyznávajú väčšinou obe naraz, sú budhistami i šintoistami. Šintoistov je 87 miliónov a budhistov 84 miliónov.

BUDAPEŠT. Na pozvanie Ekumenickej rady cirkví v Maďarsku sa v dňoch 23. marca až 25. marca 1976 konala ekumenická konferencia cirkví zo socialistických krajín, na ktorej sa účastníci V. valného zhromaždenia Svetovej rady cirkví v Nairobi pokúsili zhodnotiť toto ekumenické zhromaždenie. Našu cirkev reprezentoval prot. dr. J. Šuvarský.

SENACH: v dňoch 27.—30. apríla 1976 sa konala v NDR konferencia cirkevných novinárov z Európy. Hlavnou témou bolo „Svet v cirkevnej tlači“ a „Cirkev vo svetovej tlači“. Na konferencii sa zúčastnilo 50 delegátov z 12 krajín Európy. Našu cirkev reprezentoval prot. dr. J. Šuvarský.

Z ústredia

● Dňa 13. mája 1976 pricestovala do Prahy delegácia carihradského patriarchu Dimitria na návštevu Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja. Delegáciu viedol metropolita chalcedonský Meliton. Ďalšími členmi bol metropolita tranopulský Damaskinos a protojerej Juraj Tsetsis, obaja z Chambésy vo Švajčiarsku, kde pracujú v ekumenickom stredisku „Orthodoxia“, kde je sekretariát pre prípravu celopravoslávneho snemu. Delegácia tlmočila pozdravy svojho patriarchu a oboznámila nás s programom prípravy snemu. V jeseni bude vo Švajčiarsku zasadať celopravoslávna prípravná konferencia, na ktorú je pozvaná naša cirkev. Jej úlohou bude zostaviť program a náplň snemu. Pôvodne navrhla rodoská konferencia 40 tém na snem, čo by bolo príliš obsiahle, takže prípravné konferencie, ktoré zasadli ne-

skôr, stanovili niekoľko tém, napr. cirkev v diaspore, autokefalita a autonómia, kalendár a svätenie Paschy, účasť laikov v cirkevnom živote a i. Jednotlivé cirkvi už vypracovali tézy k týmto otázkam. Delegácia tiež tlmočila ponuku možnosti teologického štúdia jedného nášho kandidáta v Solúne a budúce pozvanie nášho vладыky metropolitu do Carihradu. Delegácia postupne navštevuje jednotlivé cirkvi, aby ichoznámila s prípravnými prácami. Bola už vo všetkých pravoslávnych cirkvách na Blízkom východe, v ZSSR a Gruzínsku, Poľsku a od nás odcestovala 14. mája do Belehradu a odtiaľ k ďalším cirkvám na Balkáne. Na pracovnej porade sa za našu cirkev okrem metropolitu Doroteja zúčastnil prot. dr. Jaroslav Šuvarský a podpísaný. Dojem z tejto mi-nej návštevy bol hlboký a posilujú-

ci nás v našej domácej cirkevnej a ekumenicko-mierovej práci. -N-

● Prezident ČSSR dr. G. Husák s manželkou usporiadali v deň štátneho sviatku 9. mája recepciu na Hrade, na ktorú bol tiež pozvaný J. Bl. metropolita Dorotej. Na recepcii sa zúčastnili tiež zástupcovia ďalších cirkví. Náš zástupca blahoželal za cirkev p. prezidentovi k štátnemu sviatku a pán prezident poďakoval za prijatie pozvania.

● Prešov. Dňa 11. mája zasadalo tu plénum metropolitnej rady, ktorému predsedal J. Bl. metropolita Dorotej. Prot. dr. J. Šuvarský pred-

niesol v prvej časti zasadania referát „Po XV. zjazde KSC“. Nasledovala bohatá diskusia a po nej bolo prijaté vyhlásenie k veriacim v otázke ich vlasteneckého postoja. V druhej časti zasadania odzneli referáty o živote eparchií, fakulty, o hospodárskych, tlačových a vydavateľských záležitostiach. Bola prednesená tiež správa nášho účelového zariadenia „Petra“, ktorú teraz vedie s. H. Ferencová.

● Praha. Tunajšiu ekumenickú radu navštívila delegácia fínskej ekumenickej rady. J. Bl. metropolita Dorotej sa zúčastnil stretnutia dňa 19. mája t. r.

Vyberáme z tlače...

● Prípravy na celopravoslávny snem. Návštevou alexandrijského pravoslávneho patriarchu Mikuláša, ktorý historicky zaujíma vo svetovej pravoslávnej hierarchii druhé miesto po carihradskom patriarchovi, začal chalcedonský metropolita Meliton tohtoročné intenzívne rokovanie o príprave celopravoslávneho cirkevného snemu s predstaviteľmi všetkých pätnástich autokefálnych, teda samostatných cirkví. Metropolita Meliton, predsedajúci komisie carihradského patriarchátu pre vnútropravoslávne záležitosti, je totiž predsedom komisie pre prípravu celopravoslávneho koncilu, ktorého ďalšie zasadanie sa uskutoční tohto roku koncom septembra v pravoslávnom stredisku v Chambese pri Ženeve. Po niekoľkoročných rokovaníach bol vymedzený okruh otázok,

ktorými sa má zaoberať chystaný snem. Bude rokovať o vzájomných vzťahoch medzi pravoslávnyimi cirkvami a tiež o vzťahoch medzi pravoslávnyimi a ostatnými cirkvami, ďalej o kalendári a stanovení jednotného dátumu Veľkej noci pre východných i západných kresťanov, účasti laikov na cirkevnom živote a o pôste v modernej dobe. Tiež sa má zaoberať otázkou druhého manželstva duchovných. Dosiaľ sa pravoslávni kňazi nemôžu ženiť, pokiaľ sú ženatí, oženili sa ešte pred vysvätením. Teraz ide o to, či by sa mohli znovu oženiť po smrti manželky alebo po rozvrate manželstva, ktorý sami nezavinili. Chystaný celopravoslávny snem sa nebude zaoberať dogmatickými otázkami. Nemá rušiť staré kánony, ale nanajvýš prehliadť. Metropolita Meliton na čele trojčlen-

nej delegácie carihradského patriarchátu, ktorá rokuje s predstaviteľmi jednotlivých autokefálnych cirkví, navštívil už okrem Alexandrie aj ostatné cirkvi na Strednom východe. Rokoval tiež s predstaviteľmi na ďalšie rokovania do Belehrad, Bukurešti, Sofie a Atén.

ja t. r. navštívil naše hlavné mesto, kde mal o príprave pravoslávneho koncilu pracovnú poradu s metropolitom pražským a celého Československa Dorotejom. Z Prahy odcestoval na ďalšie rokovania do Belegradu, Bukurešti, Sofie a Atén. [Katolícke noviny 23/76]

Zo života prešovskej eparchie



PREŠOV: z vysviacky o. diakona Františka Greša na kňaza — Preosvietený vladyka Nikolaj pri akte vysviacky (vľavo) — novokňaz o. F. Greš (vpravo)

Archijerejské bohoslužby a vysviacky

● Dňa 14. 5. 1976 Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v rezidenčnej kaplnke. Počas tejto sv. liturgie vysvätil br. Františka Greša, absolventa PBE, na diakona. Spoluslúžili otcovia duchovní z UER Prešov.

● V nedeľu dňa 16. 5. 1976 odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj v katedrálnom chráme v Prešove archijerejskú sv. liturgiu, počas ktorej vysvätil o. diakona Františka Greša na jereja (kňaza). Spoluslúžilo prešovské duchovenstvo. Na tejto sv. liturgii po malom vchode boli Preosvieteným vladykom Nikolajom uvedení do stavu protojerejov dôstoj-

ní otcovia Michal Koptčík, účtovník ÚER, a d. o. Ján Jacoš, správca pravosl. farnosti v Sabinove. Na tejto sv. liturgii sa zúčastnilo veľa pravoslávnych veriacich miestnych, ako aj zo Sabinova, Drienice a okolia. Preosvietení vладыka Nikolaj pozdravil novokňaza otca Františka a jeho rodinu. Zaželel mu veľa Božieho požehnania a síl do novej dušpastierskej činnosti v prospech sv. pravoslávnej cirkvi.

● Dňa 6. 6. 1976, v nedeľu zasvätenú sv. otcom I. nicejskému snemu, Preosvietení vладыka Nikolaj odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v prešovskom katedrálnom chráme. Spoluslúžil d. o. prot. dr. A. Mihaľov, dekan PBF, a d. o. prot. Roman Ferenc, správca prešovskej farnosti.

Zo života michalovskej eparchie

● V nedeľu dňa 9. mája 1976 sa konali tradičné odpustové bohoslužby v pravoslávnej farnosti v Ruskom Hrabovci pri príležitosti sviatku sv. veľkomučeníka Juraja. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. prot. Ján Choma, predseda misijného odboru a účtovník ER, spolu so správcou miestnej farnosti d. o. Štefanom Cibom, za prítomnosti veľkého množstva veriacich miestnych i z okolia. Po sv. liturgii odslúžili večiereň s myrovaním a sprievodom okolo chrámu s čítaním sv. evanjelií, po čom d. o. prot. Ján Choma predniesol slávnostnú odpustovú kázeň. Na záver d. o. Štefan Ciba srdečne poďakoval všetkým za účasť na odpuste a za spoločné modlitby.

● V nedeľu dňa 23. mája 1976 pravoslávna farnosť v Strážskom oslávila tradičný odpust zasvätený chrámovému sviatku Nanebevstúpenia (Voznesenija) Isusa Christa. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. Ján Holonič, správca miestnej farnosti v Šamudovciach, spolu so správcou miestnej farnosti d. o. Jurajom Mitríkom. Po večerni a sprievode okolo chrámu s čítaním evan-

Príležitostnú kázeň predniesol d. o. prot. Roman Ferenc. Počas tejto sv. liturgie vysvätil Preosvietení vладыka Nikolaj br. Jána Soviča, absolventa PBF, na diakona.

Porady

▲ Dňa 20. 5. 1976 zasadalo v Prešove plénum Eparchiálnej rady pravosl. cirkvi. Jej členovia pod vedením Preosvieteného vладыka Nikolaja prerokovali aktuálne otázky zo života prešovskej eparchie a vytýčili si plán činnosti do ďalšieho obdobia.

▲ Dňa 24. 5. 1976 sa v Prešove konala pracovná porada arcidekanov prešovskej eparchie, ktorí prerokovali otázky mierové, hospodárske a otázky života našich cirkevných obcí podľa jednotlivých arcidekanátov.

jelí d. o. Ján Holonič predniesol príležitostnú kázeň na tému sviatku a d. o. Juraj Mitrík v mene celej farnosti i v mene svojom vyjadril úprimnú vďaku všetkým za účasť na odpustových bohoslužbách.

● V nedeľu dňa 30. mája 1976 v pravoslávnom chráme vo Falkušovciach sa konali tradičné odpustové bohoslužby na počesť sviatku Nanebevstúpenia (Voznesenia) Isusa Christa. V preplnenom chráme slávnostnú sv. liturgiu odslúžil správca miestnej pravoslávnej farnosti d. o. prot. Juraj Lovič spolu s d. o. Michalom Fedičom z Markoviec. Po sv. liturgii odslúžili večiereň s myrovaním, sprievodom a čítaním sv. evanjelií. Potom d. o. Michal Fedič predniesol slávnostnú odpustovú kázeň na tému chrámového sviatku a na záver d. o. prot. Juraj Lovič sa srdečne poďakoval všetkým za účasť a za spoločné modlitby.

● V nedeľu dňa 30. mája 1976 konal sa tradičný odpust v pravoslávnom chráme v Hažine taktiež pri príležitosti chrámového sviatku Nanebevstúpenia (Voznesenia) Isusa

Christa. Na tomto odpuste sa i vďaka peknému počasiu zúčastnilo mimoriadne veľa veriacich i pútnikov z okolia. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil d. o. Juraj Koco, správca miestnej farnosti, spolu s d. o. Štefanom Horkajom, predstaveným katedrálného chrámu v Michalovciach, ktorý predniesol i príležitostnú kázeň.

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 27. mája 1976, v deň sviatku Nanebevstúpenia (Voznesenia) Isusa Christa, Preosvietení vладыka Cyril, biskup michalovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálného chrámu. Po ukončení sv. liturgie Preosvietení vладыka Cyril vykonal myrovanie a udelil všetkým svoje arcipastierske požehnanie.

● V nedeľu dňa 30. mája 1976 v Zemplínskom Hradišti sa konali tradičné odpustové bohoslužby na počesť sviatku Nanebevstúpenia (Voznesenia) Isusa Christa. Tohtoročný odpust bol o to slávnostnejší, že do

Zemplínskeho Hradišta zavítal i Preosvietení vладыka Cyril, biskup michalovský, so svojím sprievodom, d. o. prot. Jánom Chomom. Privítal ich správca miestnej farnosti d. o. Andrej Fejo, kurátori a veriaci. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu slúžil Preosvietení vладыka Cyril za spoluslúženia d. o. prot. Jána Choma a d. o. Andreja Feju. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. Ján Choma. Po bohoslužbách Preosvietení vладыka Cyril svojimi slovami povzbudil veriacich k cnostnému životu. D. o. A. Fejo potom srdečne poďakoval Preosvietenému vладыkovi Cyrilovi a všetkým prítomným za spoločné modlitby.

Účasť na rokovaní

● V piatok dňa 28. mája 1976 sa v Prešove konalo riadne zasadnutie redakčného kruhu pravoslávnych časopisov Odkaz a Zapovit sv. Cyrila a Metoda. Michalovskú eparchiu na tomto zasadnutí zastupoval Preosvietení vладыka Cyril a d. o. Štefan Horkaj, predstavený katedrálného chrámu v Michalovciach.

(M. S.)

Posmrtná spomienka



V týchto krásnych dňoch kvitnúcej jari, dňa 17. mája 1976, odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi, zaopatrený sviatosťami brat Juraj ČERVENKA, kurátor pravoslávnej cirkevnej obce v Krásnom Brode, vo veku 75. rokov. Brat Ju-

raj celý svoj život prežil ako statočný, vyrovnaný úprimný, vždy ochotný človek. Kde bolo treba, pomohol i cirkvi svätej a bol zakladajúcim členom pravoslávnej cirkevnej obce v Krásnom Brode. Za službu cirkvi sa mu dostalo i príkoria od neprajníkov, on však zostal verný a bol vzorom i pre svoje okolie. Taktiež bol davným odberateľom cirkevnej tlače, ktorej i v poslednom čase venoval sumu Kčs 300.— Na poslednej ceste ho odprevádzalo veľa veriacich z Krásneho Brodu i okolia. Pohrebne obrady vykonal miestny duchovný d. o. Michal Pirchala a d. o. prot. Michal Kurjatník. Vičnaja jemu pamjať!